

עבשו שלא נמצא קרבן, מי שחוטא לפני רבונו ושב אליו, ודאי במיריות הנפש, בעצב, בבכיה, ברוח שבורה, איך מקים שמחה ורננה? הרי אין הם נמצאים אצלו? אלא כף פרשוה, שתשכחות רבונו ושמחת התורה ורננות התורה, זוהי שמחה ורננה. והרי שנינו, ולא מתוך עצבות וכו', שלא יעמד אדם לפני רבונו בעצבות, והרי לא יכול, אז מה תקנתו?

אלא סוד הדבר, הרי שנינו, לעולם יפנס אדם שעור שני פתחים וכו', ויתפלל תפלתו. והו שכתוב (משלי ח) לשמור מזוזות פתחי. החשבת שני פתחים? אלא אמר, שעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר דוד (תהלים כד), שאו שערים ראשיכם. הם מעון ומכון, שהם לפני ולפנים. ראשית הדרגות - חסד ופחד, והם הפתחים של העולם. על פן צריך אדם להתפונ בתפלתו כנגד קדש הקדשים, שהם השם הקדוש, ויתפלל תפלתו, ואלה הם שעור שני פתחים, שני כתרים.

ויש ששונה כף: שמחה זו כנסת ישראל. ושמחה הרי פרשוה, ככתוב (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו וגו'. ועתידים ישראל לצאת מהגלות בשמחה הזו, ומי זו? כנסת ישראל. ולכן עבדו את ה' בשמחה, כמו שכתוב (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש, והכל אחד.

באו לפניו ברננה - זו השלמות שלה. של שמחה בלב, ורננה בפה. וזוהי שלמות יתרה. והשלמות של השמחה הזו הרי ידועה ונודעת, והו התקון של האדם לפני רבונו, ואז - דעו כי

השתא דלא אשתכח קרבנא, מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה, ודאי במיריו דנפשא, בעציבו, בבכיה, ברוח תבירא, היאך אוקים שמחה ורננה, הא לא אשתכחו גביה. אלא הכי אוקמוה, דתושבין דמאריה, וחדוותא דאורייתא, ורננה דאורייתא, דא הוא שמחה ורננה. והא תנינן ולא מתוך עצבות וכו', דלא יקום בר נש קמיה מאריה בעציבו והא לא יכול ומאי תקנתיה.

אלא רזא דמלה, הא תנינן לעולם יפנס אדם שעור שני פתחים וכו', ויצלי צלותיה הדא הוא דכתיב, (משלי ח) לשמור מזוזות פתחי, שני פתחים סלקא דעתך, אלא אימא שיעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר דוד, (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם, אינון מעון ומכון, דאינון גו לגו, שירותא דדרגין: חסד, ופחד. ואינון פתחין דעלמא. על דא אצטריך בר נש דיתפון בצלותיה לקבל קדש קודשין, דאינון שמא קדישא, ויצלי צלותיה. והנהו אלין שיעור ב' פתחין, ב' כתרין.

ואית דמתני הכי, שמחה, דא כנסת ישראל. ושמחה הא אוקמוה, כדכתיב, (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו וגו'. וזמינן ישראל לנפקא מן גלותא, בהאי שמחה. ומאן איהי כנסת ישראל. ועל דא עבדו את יי' בשמחה, כמה דכתיב, (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש, וכלא חד.

באו לפניו ברננה, דא שלימו דילה. דשמחה בלב, ורננה בפה. ודא הוא שלימו יתיר. ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא, והא ידיעא. ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה. פדין דעו כי יי' הוא האלהים. וכלא ה' הוא האלהים. והכל בא בדבר אחד, שצריך אחר כף ליחד את השם הקדוש פראוי ולקשר

זֶה בְּזָה לְהוֹיֹת הַכֹּל אַחַד, וְזוֹהִי עֲבוּדַת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמְרוּ לוֹ רַבִּי אֶחָא וְרַבִּי אַבָּא, וְדַאי כִּף הוּא. אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָם שֶׁל הַצְדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים דְּרַבִּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָמוּ וְהִלְכוּ אַחֲרֵי רַבִּי אַבָּא שְׁלֹשָׁה מִיָּלִין.

פֶּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (תהלים ה) וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדִּים אָבוֹא בֵּיתְךָ. כִּף פְּרִשׁוּהָ, שְׁלֹא צָרִיךְ אָדָם לְהִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנָסֶת אֲלָא אִם נִמְלֵךְ בְּרַאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם תִּקְנּוּ אֶת הַתַּפְּלָה לַפְּנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדִּים אָבוֹא בֵּיתְךָ. אָבוֹא בֵּיתְךָ - זֶה אַבְרָהָם. אֲשַׁתְּחִנָּה אֶל הַיָּכֵל קֹדֶשׁךָ - זֶה יִצְחָק. בִּירְאָתְךָ - זֶה יַעֲקֹב. (וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדִּים - זֶה יַעֲקֹב. אֲשַׁתְּחִנָּה אֶל הַיָּכֵל קֹדֶשׁךָ - זֶה יִצְחָק) וְצָרִיךְ לְהִכָּלִיל בַּתַּחֲלָה, וַיִּכָּנֵס לְבֵית הַכְּנָסֶת וַיִּתְפַּלֵּל תַּפְּלוֹתוֹ. אֲזַי כְּתוּב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

אִם עֲלֶה קָרְבָּנוֹ מִן הַבֶּקֶר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֶה שׁוֹנֶה מִן הַבֶּקֶר לְעוֹלָה וּמִן הַצֹּאן לְעוֹלָה וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה? אִם הַכֹּל אַחַד, מִפְּנֵי מֶה שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, שֶׁהָרִי מֵהַכֹּל נֶעֱשֶׂה דָּבָר אַחַד? אֲלָא מִי שֶׁהִשְׁגִּיחַ יְדוֹ אֶת זֶה - מִקְרִיב מִן הַבֶּקֶר, וְאִם לֹא יָכוֹל - אֲזַי מִן הַצֹּאן, וְאִם לֹא יָכוֹל - אֲזַי מִן הָעוֹף, שֶׁהָרִי כְּתוּב (ויקרא יד) וְאִם דָּל הוּא וְאֵין יְדוֹ מִשְׁגָּח, שֶׁהָרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין מְטָרִיחַ עַל הָאָדָם יוֹתֵר בְּדָבָר שֶׁלֹּא יָכוֹל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה חֲסִטָּא - כִּף הִיָּה מִקְרִיב. עֲשִׂיר, שְׁלֹבוֹ גִּס בּוֹ לַפְּעָמִים, הִיָּה מִקְרִיב שׁוֹר, מִשּׁוּם שֶׁלֹּבוֹ חוֹשֵׁב יוֹתֵר

בְּחֵד מְלָה אֶתְיָא, דְּבַעֲי לְבָתֵּר לִיחְדָּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, וְלִקְשָׁרָא דָּא בְּדָא לְמַהוּי כִּלָּא חַד, וְדָא הוּא פּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמְרוּ לִיה רַבִּי אֶחָא וְרַבִּי אַבָּא, וְדַאי הָכִי הוּא. זַכָּאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּצַדִּיקֵינָא דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא, וַיִּדְעִי אֲרַחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָמוּ וַאֲזָלוּ אַבְתָּרִיה דְּרַבִּי אַבָּא, ג' מִיָּלִין.

פֶּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (תהלים ה) וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדִּים אָבָא בֵּיתְךָ, הָכִי אוּקְמוּהָ, דְּלֹא לְבַעֲי לִיה לְבַר נֶשׁ לְמִיעַל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, אֲלָא אִי אִימְלֵךְ בְּקִדְמִיתָא, בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב. בְּגִין דְּאֵינוֹן תִּקְנִינוּ צְלוּתָא לְקָמִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדִּים אָבָא בֵּיתְךָ. אָבָא בֵּיתְךָ: דָּא אַבְרָהָם. אֲשַׁתְּחִנָּה אֶל הַיָּכֵל קֹדֶשׁךָ: דָּא יִצְחָק. בִּירְאָתְךָ: דָּא יַעֲקֹב, (ס"א וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדִּים דָּא אַבְרָהָם. אָבָא בֵּיתְךָ דָּא יַעֲקֹב, אֲשַׁתְּחִנָּה אֶל הַיָּכֵל קֹדֶשׁךָ בִּירְאָתְךָ, דָּא יִצְחָק) וּבַעֲא לֹא אֲכַלְלָא לֹון בְּרִישָׁא, וַיַּעֲוֹל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, וַיִּצְלִי צְלוּתִיהָ. פְּדִין כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

אִם עוֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבֶּקֶר. (ויקרא א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאִי שָׁנָא מִן הַבֶּקֶר לְעוֹלָה, וּמִן הַצֹּאן לְעוֹלָה, וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה. אִי כִלָּא חַד, בְּגִין מֶה שָׁנָא דָּא מִן דָּא, דְּהָא מִן כִּלָּא אֶתְעַבִּיד חַד מְלָה. אֲלָא, מָאֵן דְּאֶדְבֵּק יְדִיהָ לְדָא, מִקְרִיב מִן הַבֶּקֶר. וְאִי לֹא יָכִיל, מִן הַצֹּאן. וְאִי לֹא יָכִיל מִן הָעוֹף. דְּהָא כְּתִיב, (ויקרא יד) וְאִם דָּל הוּא וְאֵין יְדוֹ מִשְׁגָּח, דְּהָא קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֶטְרַח עָלֶיהָ דְּבַר נֶשׁ יִתִּיר, בְּמִלָּה דְּלֹא יָכִיל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמָה דְּהוּה חֲטָאָה הָכִי הוּה מִקְרִיב. עֲתִירָא, דְּזִמְנִין דְּלִבִּיה גִּס בִּיה, הוּה מִקְרִיב תוֹרָא. בְּגִין